

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/21/2020
Identifikačné číslo spisu:	1104899885
Dátum vydania rozhodnutia:	21.07.2020
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1104899885.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. F. A., trvale bytom v B., I. XX, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o zaplatenie 8.537,48 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/64/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2018 sp. zn. 5Co/69/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) zo 16. októbra 2017 č. k. 7C/64/2004-539 zamietol žalobu, ktorou žalobca z titulu úrazu - akútnej cievnnej mozgovej príhody z 19. júla 2002, uplatňoval dojednané poistné plnenie a náklady za čas liečenia. Žalovanej priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 797 ods. 1 a 2 a § 816 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“), §§ 1 a 2 vyhlášky č. 364/1991 Zb., §§ 1, 22 až 24 a § 35 ods. 1 vyhlášky č. 49/1964 Zb. a čl. 19 a 22 Všeobecných poistných podmienok žalovanej pre úrazové poistenie (ďalej tiež len „VPP“). Predmetom jeho posudzovania bolo to, či v danom prípade ide o tzv. poistný úraz, resp. či je daná povinnosť žalovanej poskytnúť poistné plnenie. Po doplnení dokazovania (po zrušení jeho prvého rozsudku) dospel (súd prvej inštancie) k záveru, že prevažujúcou príčinou cievnnej mozgovej príhody žalobcu bol vysoký krvný tlak, liečený ešte pred príhodou. Vo veci bolo preto potrebné akceptovať výluky poistenia, jednak podľa § 23 písm. d/ vyhlášky č. 49/1964 Zb. (režim prvej poistnej zmluvy žalobcu z roku 1974), ako aj podľa čl. 22 písm. d/ VPP (režim druhej poistnej zmluvy z roku 1998). I keď cievnna mozgová príhoda bola vtedajším zamestnávateľom žalobcu uznaná ako pracovný úraz, súd prvej inštancie poukázal na rozdielnu špecifikáciu pracovného a poistného úrazu, v dôsledku ktorej pracovný úraz môže, avšak nemusí byť vyhodnotený i ako poistný úraz. Zdôraznil, že z poistných podmienok ani z vyhlášky č. 49/1964 Zb. nemožno vyvodit', že výluka sa nemôže vzťahovať na pracovný úraz (ako to tvrdil žalobca). Rozhodnutie Cpj 11/80 sa podľa záverov súdu prvej inštancie na danú vec nevzťahuje, pretože námaha z telesnej alebo duševnej práce sa môže posúdiť ako pracovný

úraz podľa tohto rozhodnutia v prípade, ak je námaha podstatnou príčinou úrazu, čo ale v konaní preukázané nebolo. Povinnosť poisťovne poskytnúť poistné plnenie podľa záverov súdu prvej inštancie nevyplyva ani z posudku Sociálnej poisťovne v rámci správneho konania o dávkach sociálneho poistenia, v ktorom sa neriešila otázka, čo bolo výlučnou, resp. prevažujúcou príčinou cievnnej mozgovej príhody žalobcu; argumentoval tiež súd prvej inštancie, odôvodňujúci napokon rozhodnutie o trovách konania právne ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 20. novembra 2018 sp. zn. 5Co/69/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 C. s. p. a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie po zrušení jeho skoršieho (žalobe vyhovujúceho) rozsudku doplnil dokazovanie za pomoci znaleckej inštitúcie, vykonané dôkazy a predovšetkým znalecké posudky vyhodnotil jednotlivo i vo vzájomných súvislostiach a náležite odôvodnil, prečo vychádzal zo záverov posudku znaleckej organizácie Forensic.Sk č. 253/17 a zo znaleckého posudku MUDr. Róberta Garaya, CSc., z ktorých vyvodil zodpovedajúci záver o tom, že prevažujúcou príčinou cievnnej mozgovej príhody žalobcu bol vysoký krvný tlak, a nie okolností, tvrdené žalobcom (stres z pracovného rokovania a z pracovných povinností, resp. i klimatické podmienky pri jazde vo vozidle bez klimatizácie). Poukázal na to, že už v skoršom zrušujúcom rozhodnutí uviedol (odvolací súd), že i z gramatického výkladu ustanovenia § 23 písm. d/ vyhlášky č. 364/ 1991 Zb. možno vyvodiť, že cievnna mozgová príhoda je považovaná za chorobu, ktorá sa môže úrazom zhoršiť. Ako už bolo uvedené v zrušujúcom uznesení z 31. júla 2015 sp. zn. 5Co/157/2013, cievnna mozgová príhoda sa za úraz nepovažovala ani v prílohe vyhlášky a podľa odbornej spisby (napr. Euro-union, 1994, str. 632, Občiansky zákonník, Bratislava: Eurounion, 2005, str. 812, obdobne i Občianský zákoník, Praha: C.H. Beck, 1994, str. 1221) sa rovnako nemohla považovať za poistný úraz. Dodal, že sa plne stotožnil so súdom prvej inštancie, ktorý vo svojom odôvodnení podrobne objasnil, z akých dôvodov neprihliadol na žalobcom označenú judikaturu súdov a predložené posudky o invalidite.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Napádaný rozsudok podľa neho spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Namietal, že senát odvolacieho súdu nerespektoval všeobecne záväzný výklad pojmu pracovný úraz ani judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) Cpj 11/80. Ďalšie rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 14/2011, ktoré hovorí, že: „Vyhlasenie zamestnávateľa o vzniku pracovného úrazu je pre Sociálnu poisťovňu záväzné, pokiaľ neuplatní neplatnosť tohto právneho úkonu na súde“, je analogicky platné aj pre žalovanú, ktorá mohla v zákonnej lehote podať žalobu o neplatnosť pracovného úrazu. Navrhol, aby boli dovolaním napádaný rozsudok odvolacieho súdu, ako aj jemu predchádzajúci a ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie a uznesenie odvolacieho súdu (?) zrušené a dovolací súd rozhodol, že „žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi plnenie z dvoch poistných zmlúv v sume 8.537,48 €, spolu s úrokom z omeškania vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby NBS, čo predstavuje 13% ročne a to odo dňa 31. augusta 2003 až do zaplatenia, ďalej, že súd je povinný vrátiť žalobcovi trovy konania a súdny poplatok vo výške 18 500 Sk, trovy právneho zastúpenia vo výške 1.440 € ako i ďalšie súdne trovy v celkovej výške cca 1200 € za znal. posudky a to najneskôr do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.“ (ktorý dovolací návrh tak je v skutočnosti návrhom na zmenu rozsudkov oboch nižších súdov spôsobom navrhovaným dovolateľom).

4. Žalovaná navrhla dovolanie zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), a to za splnenia tiež podmienky požadovaného právneho vzdelania dovolateľa ako alternatívy k povinnému zastúpeniu advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p. v spojení s odsekom 2 písm. a/ rovnakého paragrafu i zákona), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie takéhoto rozhodnutia dovolacieho súdu (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať

akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania v C. s. p. nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti dovolania - čo inak platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

9. Nadalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

10. V danom prípade vyvodzoval dovolateľ prípustnosť dovolania vo veci samej podľa obsahu z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, ktoré dovolanie je dovolaním v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C. s. p.).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C. s. p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C. s. p.

14. Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 C. s. p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 C. s. p., musí mať zreteľné charakteristické znaky. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 C. s. p. musí byť procesnou

stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 C. s. p. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je pritom rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

15. Pokiaľ v prejednávanej veci dovolací súd len z obsahu dovolania (pre absenciu riadneho určenia uplatňovaného dôvodu prípustnosti dovolania aj odvolacieho dôvodu) vyhodnotil, že dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p., v tejto súvislosti nevyhnutným je konštatovanie, že dovolateľ prípustnosť dovolania podľa ustanovenia, o ktorom je reč, riadne nešpecifikoval v zmysle kvalitatívnych požiadaviek, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom nešpecifikoval (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie a rovnako neuviedol to, ako takú otázku riešil odvolací súd, ako ani to, ako by podľa neho mala byť takáto (nekonkretizovaná a preto dovolaciemu súdu bez vyvíjania ním samotným ďalšej aktivity nezrejmá) právna otázka správne riešená. Žalobcom podané dovolanie bez konkretizácie právnej otázky je tak príkladom polemiky s právnym posúdením veci odvolacím súdom aj súdom prvej inštancie a jednoduchého spochybňovania správnosti záverov takýchto súdov, takže nemá atribúty vecne prejednávateľného dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., ale sa javí len ako vyjadrenie nesúhlasného „právneho“ názoru k rozhodnutiu odvolacieho súdu stranou, ktorá bola v konaní pred nižšími súdmi neúspešná.

16. Dovolanie obsahuje tvrdenie dovolateľa v ktorom uvádza, že odvolací súd nerešpektuje judikát Cpj 11/80, v zmysle ktorého „na vznik poškodenia zdravia, vyvolaného pracovným úrazom môžu spolupôsobiť aj iné vnútorné faktory (vrodené alebo získané), ktoré vyvolávajú v organizme neobvyklé zmeny“. Treba konštatovať, že tento právny názor sa netýkal podstaty toho, na čom založil svoje rozhodnutie odvolací súd v prejednávanej veci, pretože predmetom posudzovania súdu bolo to, či v danom prípade ide o tzv. poistný úraz, resp. či je daná povinnosť žalovanej poskytnúť žalobcovi poistné plnenie. Cievná mozgová príhoda žalobcu bola vyhodnotená zamestnávateľom, Národným inšpektorátom práce a Sociálnou poisťovňou ako pracovný úraz, ale i podľa záverov oboch nižších súdov nespĺňala podmienky pre jej posúdenie ako poistného úrazu, t. j. poistnej udalosti, na základe ktorej vznikne poisťovní povinnosť plniť poistné plnenie.

17. I ak by potom za žalobcom nastolenú rozhodnú právnu otázku mala byť považovaná otázka záväznosti vyhlásenia zamestnávateľa o pracovnom úraze pre poisťovňu (s možnosťou uplatnenia ňou neplatnosti právneho úkonu na súde) a dovolaním tvrdený odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vo vzťahu k takejto otázke mal zakladať rozpor záverov odvolacieho súdu v prejednávanej veci so závermi z ďalšieho dovolateľom zmieňovaného rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžo 14/2011, v tomto prípade nešlo by súhlasiť so žalobcom v tom, že ním uvádzané rozhodnutie správneho kolégia najvyššieho súdu (vydané v režime správneho súdnictva a teda v inom než dovolacom konaní, čiže samo osebe nezodpovedajúce dikcii zmyslu a účelu ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.) položilo praktické znamienko rovnosti medzi pojmy „pracovný úraz“ na jednej a „poistný úraz“, resp. „poistná udalosť“ na druhej strane. Nepochybne bez významu nie je ani rozdiel medzi inštitútmi zákonného sociálneho a tzv. komerčného poistenia (pre ktorý závery týkajúce sa prvého z týchto typov poistenia nejde bez ďalšieho vzťahovať na ten druhý) a žalobca navyše pre prípad ním ponúkanej analógie neposkytol ani dostatočne presvedčivú, zrozumiteľnú a konzistentnú argumentáciu v tom smere, aký by mal byť právny základ ním žalovanej podsúvanej žaloby a akým iným spôsobom, než bránením sa žalobe na plnenie (ako v prejednávanej veci) by mala žalovaná docieľiť získanie odpovede na to, či je daný základ jej povinnosti plniť a to poistná udalosť (pri ktorej aj podľa názoru odvolacieho súdu odvolací súd objektívne uspokojivo vysvetlil de facto to, že pojmy pracovný úraz a poistná udalosť rozhodne nie sú synonymá).

18. Pre absenciu relevantnej argumentácie dovolateľa k preskúmvanej veci tak dovolací súd nemal inú

možnosť, než dospieť k záveru, že dovolanie nezakladá ani žiadny iný dovolací dôvod (a dôvod prípustnosti dovolania) podľa C. s. p. To platilo bez ohľadu na zmienku žalobcu v dovolaní, týkajúcu sa tvrdenej zaujatosti jedného z členov senátu odvolacieho súdu, ktorý túto vec prejednal a i rozhodol, keďže táto časť dovolania (hoc aj obsahovo zodpovedajúca uplatneniu dovolacieho dôvodu aj dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. e/ C. s. p.) nebola tiež sprevádzaná akýmkoľvek dôkazom nasvedčujúcim pravdivosti či prinajmenšom pravdepodobnosti tvrdenia (pominúc na tomto mieste časový faktor, teda výslovnú zmienku, podľa ktorej k získaniu vedomosti dovolateľa o tvrdenom dôvode zaujatosti malo prísť už v roku 2010, teda viac než 7 rokov pred rozhodovaním odvolacieho súdu). Takto vypravené dovolanie preto nespĺňa požadované kvalifikačné kritériá, aby bolo spôsobilé založiť prípustnosť dovolania a umožnilo dovolaciemu súdu meritórny dovolací prieskum dovolaním napádaného rozsudku odvolacieho súdu (resp. i jemu predchádzajúceho rozsudku súdu prvej inštancie).

19. So zreteľom na všetko uvedené vyššie preto dovolací súd dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. f/ C. s. p. odmietol.

20. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo veci samej a pomerom hlasov 2 : 1 v časti trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.